

ПЕТРЕНКО АНДРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ГРОМАДЯН ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ ТА ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Тісний зв'язок між загальними зборами громадян за місцем проживання та органами самоорганізації населення в Україні на монографічному рівні досліджувала Н.В. Мішина (дивись, наприклад, [1, с. 240; 2, с. 298]). Найбільш детально її висновки та пропозиції викладено у дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук на тему «Органи самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження» [3, с. 595].

Хоча, як очевидно з назви, дисертаційне дослідження присвячено формуванню та діяльності органів самоорганізації населення, Н.В. Мішина як в історичному аспекті, так і при дослідженні сучасного досвіду створення та функціонування органів самоорганізації населення в Україні та їхніх аналогів у зарубіжних країнах звернула увагу на те, що будинкові, вуличні, квартальні тощо комітети тісно пов'язані з загальними зборами громадян за місцем проживання. Саме на загальних зборах громадян за місцем проживання ініціюється утворення таких комітетів, обирається ініціативна група для їхньої державної реєстрації (якщо вона є необхідною), обираються посадові особи органів самоорганізації населення, заслуховуються звіти про роботу органів самоорганізації населення, вирішуються найважливіші питання місцевого життя. Також, органи самоорганізації населення всіляко сприяють виконанню рішень, які були прийняті на загальних зборах громадян за місцем проживання.

Цікавим є той факт, що Н.В. Мішина у своєму дослідженні присвятила перший підрозділ (підрозділ 1.1) огляду стану порівняльних досліджень органів самоорганізації населення і методиці пошуку об'єктів порівняння, окремо підкресливши наявність низку труднощів, що виникають при пошуку аналогів органів самоорганізації населення в зарубіжних країнах. Однак, проведений нею огляд свідчить про те, що по відношенню до загальних зборів громадян за місцем проживання аналогічної проблеми не існує, у будь-якій зарубіжній країні відповідний аналог знаходиться легко, за умови його наявності [4, с. 20-46]. Також у цьому підрозділі дослідниця звернула значну увагу на вагомість належного функціонування органів самоорганізації населення (а отже, і регулярного скликання та проведення загальних зборів громадян за місцем проживання) для розвитку соціального капіталу.

Н.В. Мішина аналізувала сучасний стан законодавства України про загальні збори громадян за місцем проживання лише в аспекті достатності правового регулювання для забезпечення створення та функціонування органів самоорганізації населення. При цьому вона зазначила,

що відповідні норми є надзвичайно застарілими [5, с. 83-85]. Особливу увагу при цьому авторка звернула на те, що участь у загальних зборах громадян за місцем проживання можуть брати лише громадяни України, та дійшла висновку, що це впливає й на коло осіб, які можуть приймати активну участь у функціонуванні органів самоорганізації населення. Вона підкреслила, що «станом на грудень 2009 р. Верховна Рада України розглядає в першому читанні Законопроект № 2108; нова редакція ст. 8 є детальнішою, але й вона не ліквідує вказаної прогалини: відповідно до пропозиції суб'єктів законодавчої ініціативи, до сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради необхідно подати «список учасників зборів (конференції) із зазначенням прізвища, імені, по батькові, дати народження, *серії і номера паспорта громадянина України (або тимчасового посвідчення громадянина України)*» (курсив Н. М.), домашньої адреси з номером телефону та особистого підпису кожного учасника зборів (конференції)» [6, с. 84]. Слід зазначити, що це питання не вирішено й досі.

Авторка також надала власне бачення проблемам розмежування загальних зборів громадян за місцем проживання та конференцій жителів, проаналізувала судову практику щодо оспорування правомірності скликання загальних зборів громадян за місцем проживання, розглянула історичні приклади тісного взаємозв'язку між загальними зборами громадян за місцем проживання та органами самоорганізації населення на території сучасної України у XX столітті, приділила увагу їхній сучасній взаємодії на підставі загальнодержавних та місцевих нормативно-правових актів, у т.ч. статутів територіальних громад.

Дослідниця резюмувала: «Збори (конференції) проводяться не тільки для створення органів СОН, обрання їх персонального складу, його переобрання тощо, але й з інших питань. Тому навіть у випадку відсутності органів СОН і ініціативи їх створення, у членів територіальних громад і мікрोगрад може виникнути потреба у проведенні зборів (конференцій). Але утворення й функціонування органу СОН без їх проведення є неможливим. Ступінь значущості зборів (конференцій) для територіальних громад і мікрोगрад є настільки високою, що вважаємо доцільним здійснення окремої нормативно-правової регламентації цього інституту, як і правового становища органів СОН, саме на державному рівні» [7, с. 279].

Ці та інші точки дотику між органами самоорганізації населення та загальними зборами громадян за місцем проживання варто урахувати при дослідженні організації та проведення останніх.

Список використаної літератури:

1. Мішина Н.В. Органи самоорганізації населення: минуле, сучасне, перспективи: [моногр.] / Н.В. Мішина. Одеса: Видавництво ОРІДУ НАДУ, 2008. 240 с.
2. Мішина Н.В. Конституційно-правове регулювання діяльності органів самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження: [моногр.] / Н.В. Мішина. Одеса: Друкарський дім, 2009. 298 с.

3. Мішина Н.В. Органи самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження: [дис. д-ра юр. наук.] / Н.В. Мішина. Одеса, 2009. 595 с.
4. Мішина Н.В. Органи самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження: [дис. д-ра юр. наук.] / Н.В. Мішина. Одеса, 2009. 595 с.
5. Мішина Н.В. Органи самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження: [дис. д-ра юр. наук.] / Н.В. Мішина. Одеса, 2009. 595 с.
6. Мішина Н.В. Органи самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження: [дис. д-ра юр. наук.] / Н.В. Мішина. Одеса, 2009. 595 с.
7. Мішина Н.В. Органи самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження: [дис. д-ра юр. наук.] / Н.В. Мішина. Одеса, 2009. 595 с.

Ключові слова: загальні збори громадян за місцем проживання, свобода зібрань, безпосередня демократія, демократія, місцеве самоврядування.

Ключевые слова: общее собрание граждан по месту жительства, свобода собраний, непосредственная демократия, демократия, местное самоуправление.

Key words: general assemblies of citizens at the place of residence, freedom of assembly, direct democracy, democracy, local self-government.

СТАНІК СЕРГІЙ РОМАНОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ: ДО ПОСТАНОВКИ ПИТАННЯ

Наявність відповідальності певного суб'єкта у зв'язку з його певними відносинами з іншими суб'єктами призводить до розвитку цього суб'єкта в цих певних відносинах. Відсутність відповідальності, як і тривалий період зворотного зв'язку (коли між негативним діянням суб'єкта та відповідно негативними наслідками для цього суб'єкта спливає значний проміжок часу) призводить як до деградації суб'єкта, на якому лежить обов'язок у відповідних відносинах, так і до деградації цих відносин.

Незважаючи на це, в українській юридичній літературі поки що недостатньо уваги звертається на питання юридичної відповідальності членів Парламенту – народних депутатів України. Для того, щоб рухатися у напрямі розвитку цієї теми, необхідно оцінити наявні розробки українських авторів.

Найбільше уваги юридичній відповідальності як елементу конституційно-правового статусу народного депутата України серед наявних монографічних досліджень приділено у дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук Н.Г. Григорук на тему «Конституційно-правовий статус народного депутата України», яка була успішно захищена у м. Київ у 2003 р.